

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 491/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Čičmancom, Prievozská 14/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 14/2019 a jeho uznesením zo 14. augusta 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 49 ústavy a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 14/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho uznesením zo 14. augusta 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 37/2015 z 8. marca 2017 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) na tomto skutkovom základe:

„v období od 02. júna 2011 do 23. augusta 2011 v Bratislave, v priestoroch Správy štátnych hmotných rezerv SR, na ul. Pražskej č. 29, v postavení štatutárneho zástupcu spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] ktorej jediným akcionárom a zriaďovateľom je Správa štátnych hmotných rezerv SR (ďalej len SŠHR SR) a zároveň ako osoba poverená SŠHR SR uskutočnením prieskumu trhu k zabezpečeniu doplnenia krízových zásob SR - kryštálového cukru v objeme 1000 ton a preverení možnosti jeho obstarania za ceny kótované na komoditnej burze, neoprávnene zabezpečil prospech spoločnostiam [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] tým spôsobom, že po ústnom prezentovaní výsledkov prieskumu trhu, čo následne v presne nezistenom čase dodatočne doložil aj účelovo zabezpečenými písomnosťami, predstieral vo veci oprávneným osobám SŠHR SR, že na slovenskom trhu nie je možné zabezpečiť dodávku kryštálového cukru v uvedenom objeme a zároveň v rozpore s ustanovením podľa § 58 písm. f) zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov predstieral, že požadovaný objem cukru vie pre SŠHR SR nakúpiť na [REDAKOVANÉ] za kótovanú cenu vo výške 990.00 Eur/t, nakoľko je oprávnenou osobou také obchody uzatvárať, v dôsledku čoho

SŠHR SR použila ako metódu verejného obstarávania rokovacie konanie bez zverejnenia, a na tom základe získal dňa 12. augusta 2011 od predsedníčky SŠHR SR príkazný list pre zrealizovanie uvedeného obchodu, ktorý uskutočnil vopred premysleným spôsobom tak, že už v čase, keď bol poverený vykonaním prieskumu trhu na požadovaný objem 1000 ton cukru, uzatvoril kúpne zmluvy s výrobcami cukru - so spoločnosťou [REDACTED] (v mene spoločnosti [REDACTED]) v objeme 418 ton za cenu 342 760,00 Eur, (čo je 820,00 Eur/t) a [REDACTED] (v mene spoločnosti [REDACTED]) v objeme 582 ton za cenu 459 780,00 Eur, (čo je 790,00 Eur/t) a potom, ako získal príkazný list na nákup cukru na [REDACTED], dňa 23. augusta 2011 kontrahovaný cukor predal prostredníctvom spoločnosti [REDACTED] a [REDACTED] spoločnosti [REDACTED] a táto v ten istý deň spoločnosti [REDACTED], s ktorou opäť v ten istý deň, t. j. 23. augusta 2011, na [REDACTED] uzatvoril za kupujúceho SŠHR SR pod č. 027011911 obchod na kúpu kryštálového cukru v objeme 1000 ton, za cenu 990 000,00 Eur, aj napriek tej skutočnosti, že to nebol nákup tovaru za kótované ceny, a tak spôsobil Slovenskej republike zastúpenej Správou štátnych hmotných rezerv SR škodu minimálne vo výške 187 460,00 Eur.“

Sťažovateľovi bol podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, 3, § 36 písm. j) Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere desiatich rokov, podľa § 56 ods. 1 Trestného zákona peňažný trest v sume 10 000 €, podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere jedného roka. Okresný súd uložil podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona ochranný dohľad na dobu jedného roka. Zároveň uložil sťažovateľovi podľa § 287 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) povinnosť nahradiť poškodenému – Slovenskej republike, zastúpenej Správou štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky (ďalej len „poškodený“), škodu vo výške 170 000 € a podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku poškodeného so zvyškom jeho nároku na náhradu škody odkázal na civilný proces.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 1 To 44/2018 z 27. júna 2018 tak, že rozsudok okresného súdu podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Trestného poriadku zrušil vo výroku o treste odňatia slobody, spôsobe jeho výkonu, vo výroku o peňažnom treste spolu s náhradným trestom. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uložil sťažovateľovi podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, 3 Trestného zákona, § 36 písm. j) Trestného zákona s použitím § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov. V ostatných častiach ostal rozsudok okresného súdu nedotknutý.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, t. j. z dôvodu, že malo byť zásadným spôsobom porušené právo sťažovateľa na obhajobu, a z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. O dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením zo 14. augusta 2019 tak, že dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

5. Podľa sťažovateľa najvyšší súd porušil označené práva a články podľa ústavy a dohovoru, ústavne nekonformne interpretoval § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a sťažovateľovi odoprel poskytnúť právo na súdnu ochranu v dovolacom konaní. Sťažovateľ namieta aj postup okresného súdu a krajského súdu a ich rozsudky, v ktorých tieto súdy ústavne nekonformne interpretovali „vedenie do omylu“ ako obligatórny znak skutkovej podstaty trestného činu podvodu. Podľa sťažovateľa krajský súd sa s odvolacími dôvodmi riadne nevysporiadal.

6. Sťažovateľ namieta, že v predmetných konaniach na súde prvého stupňa, odvolacom súde a ani dovolacom súde nebolo ustálené naplnenie obligatórneho pojmového znaku „vedenie iného do omylu“, keďže tento znak „na základe všeobecnými súdmi ustáleného skutkového deja, z chronologického prehľadu jednotlivých aktivít sťažovateľa, ich postupnosti a času uskutočnenia jednotlivých krokov sa vyvodí nedá.“.

7. Sťažovateľ uvádza, že vo svojich opravných prostriedkoch namietal, že neexistovalo písomné poverenie, ktoré by zakladalo jeho konkrétnu povinnosť, a teda jeho zodpovednosť vo vzťahu k prezentovaniu informácií súvisiacich s prieskumom trhu zodpovedným osobám poškodeného. Uvedené skutočnosti následne neumožňujú kauzálne spojiť rozhodnutie pracovnej komisie poškodeného a príkaz generálnej riaditeľky poškodeného na obstaranie cukru prostredníctvom burzy, čo vedie k záveru, že rozhodnutie štatutárneho orgánu poškodeného fakticky prebiehalo nezávisle od sťažovateľa *«napriek tomu, že podľa súdom zistených skutkových okolností pracovnej skupine ústne prezentoval nepravdivé výsledky prieskumu trhu, pretože jeho potenciálne informácie ako cudzej osoby nemohli byť relevantným podkladom pre rozhodnutie skupiny), keďže neexistoval žiaden právny rámec, ktorý by sťažovateľa z hľadiska jeho zodpovednosti za relevantný výstup z prieskumu zaväzoval ku komplexnému prieskumu slovenského trhu s cukrom. Za uvedený stav a následok v podobe konštatovania súdu, že poškodený mohol v rozhodnom čase cukor nakúpiť „výhodnejšie“, plne zodpovedá „pracovná skupina“, resp. zamestnanci a štatutárni zástupcovia riadiaci priebeh prípravy rozhodnutia o spôsobe obstarania komodity.»*

8. Sťažovateľ nemohol zodpovedné osoby poškodeného uviesť do omylu poskytnutím zavádzajúcich informácií o možnosti nákupu cukru a jeho cenách, keďže bol bez akéhokoľvek právneho vzťahu k poškodenému. Sťažovateľ tvrdí, že bol subjektom, ktorý nemal založenú zodpovednosť za pravdivosť poskytnutých informácií, preto poskytnutie akýchkoľvek informácií nebolo spôsobilé vyvolať omyl u osôb zodpovedných za majetkové dispozície u poškodeného. Podľa sťažovateľa *„je úplne irelevantné, čo osobám zodpovedným za nákup komodity... uviedol, pretože nemal postavenie osoby zodpovednej za pravdivosť a správnosť poskytnutej informácie a zodpovední pracovníci skupiny poškodeného neboli oprávnení na základe takejto informácie od právne úplne irelevantného zdroja vyhodnocovať spôsob použitej metódy nákupu. Uvedené úzko súvisí so zásadou primeranej opatrnosti poškodeného. Pokiaľ tento omyl či nesprávna alebo nedostatočná predstava zodpovedných osôb poškodeného ohľadom výsledkov prieskumu trhu na základe tvrdení sťažovateľa existovala, príčinu a dôvody tohto stavu treba vidieť primárne v nesprávnom a ľahostajnom postupe zodpovedných pracovníkov poškodeného a v rezignácii poškodeného na plnenie všeobecnej*

a osobitnej prevenčnej povinnosti predchádzať škodám vrátane s tým súvisiaceho nedostatku kontrolných mechanizmov na strane poškodeného.“.

9. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu, pokiaľ sťažovateľ uviedol zodpovedným zamestnancom poškodeného nepravdivé informácie o trhu s cukrom, títo zodpovední zamestnanci boli povinní tieto informácie relevantne overiť o to viac, že tieto informácie boli verejne dostupné. Štát – ktorý vyvodzuje trestnú zodpovednosť – je oprávnený požadovať od fyzických osôb a právnických osôb, t. j. aj od zástupcov právnických osôb zriadených štátom, *«aby pri vykonávaní majetkových dispozícií zachovávali určitú bežnú a nevyhnutnú mieru opatrnosti. Ak sa tak z ich strany nestane napriek tomu, že dostupnými prostriedkami pracovná skupina informáciu o cenách cukru a o kótovaných cenách mohla získať bežne dostupnými prostriedkami, nakoľko boli verejne prístupné, mohli ich „omyl“ v tomto smere jednoducho zistiť a eliminovať, lebo zabezpečenie informácie o cenách cukru na trhu a výkladu pojmu „kótované ceny“ nepresahovalo reálne možnosti zodpovedných osôb poškodeného, a preto musia za takto spôsobený škodlivý následok nie byť primárne sami zodpovední a domáhať sa ochrany svojich práv cestou iných právnych prostriedkov ako Trestného práva, teda najmä vyvodením pracovnoprávnej zodpovednosti pracovníkov zodpovedných za realizáciu podkladov pre spôsob a cenu nadobudnutia komodity, ktorú nakúpili.».*

10. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 558/2001 a uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 11 Tdo 1121/2012 zo 14. marca 2013. V týchto rozhodnutiach je vyslovená požiadavka zachovania obvyklej miery opatrnosti na strane oklamaného v situácii, keď má možnosť jednoduchými prostriedkami omyl zamedziť a vyvarovať sa ho. Od poškodeného možno požadovať, aby postupoval obozretne a aby dodržal elementárne zásady opatrnosti, osobitne ak sú na to dané ľahko dosiahnuteľné prostriedky. V tomto smere je osobitne relevantné, že predmetom činnosti poškodeného je eliminovanie rizík nákupu a hľadanie najvýhodnejších spôsobov a cien obstarania hmotných rezerv štátu. Z hľadiska princípov demokratického štátu *„je neprijateľné, aby trestným postihom jedného účastníka zmluvného vzťahu bola nahradzovaná nevyhnutná miera opatrnosti druhého*

účastníka pri ochrane vlastných práv a majetkových záujmov a súčasne bol tento druhý účastník kriminalizáciou iného (v tomto prípade zodpovední pracovníci poškodeného) zbavený vlastnej, minimálne pracovnoprávnej zodpovednosti.“.

11. Sťažovateľ uvádza, že pred vydaním príkazného listu na nákup komodity poškodeným sťažovateľ nebol v žiadnom právnom vzťahu k poškodenému. Jeho postup pri zabezpečovaní komodity pre poškodeného *„ničím nevybočuje zo štandardných obchodných praktík a možno ho očakávať od každého racionálne uvažujúceho podnikateľského subjektu, ktorému ako v tomto prípade zodpovedné osoby poskytnú takúto obchodnú príležitosť.“.* Podľa sťažovateľa zo skutočnosti, že zodpovedné osoby poškodeného sa k obstaraniu komodity postavili nedbanlivo, resp. bez primeranej opatrnosti, nemožno vyvodzovať trestnú zodpovednosť proti nemu, ktorý na požiadavku poškodeného reagoval *„štandardným komerčným spôsobom.“.* Sťažovateľ nebol spôsobilý právne relevantným spôsobom uviesť do omylu, resp. vyvolať omyl u zodpovedných zamestnancov poškodeného a, naopak, títo zamestnanci nemôžu svoj príkaz na obstaranie komodity v určitom množstve a za určitú cenu ospravedlňovať získanými informáciami od sťažovateľa, ktorý nemal zodpovednosť za *„relevanciu, hodnotu a komplexnosť informácií.“.* Jeho konanie preto nemožno kvalifikovať ako trestný čin podvodu, pretože žiadna zo zúčastnených osôb pri predmetnej obchodnej transakcii nekonala v omyle, do ktorého by ich sťažovateľ uviedol.

12. Námietku týkajúcu sa právnej kvalifikácie skutku uplatnil sťažovateľ aj v dovolaní, pričom ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd sa mal touto námietkou meritórne zaoberať a konať a rozhodnúť mal na verejnom zasadnutí. Z tohto pohľadu neobstojí právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľ uplatnil výlučne skutkové námietky a námietky týkajúce sa postupu súdu pri hodnotení dôkazov. Podľa sťažovateľa argumentácia o správnosti a úplnosti zistených dôkazov bola len podporná. Sťažovateľ *„namieta objektívnu stránku trestného činu podvodu podľa § 221 ods. 1 Tr. zák., existenciu ktorej treba vyvodiť právnym posúdením zo skutkových zistení, nešlo len o námietku smerujúcu voči skutkovým zisteniam, ale predovšetkým o námietku voči právnemu*

posúdeniu skutku popísaného vo výroku o vine. Bolo na najvyššom súde, aby sa s podanou námietkou na podklade podaného dovolania meritórne vysporiadal, lebo podľa názoru sťažovateľa je vo svojej podstate chybné zistenie skutkového stavu eo ipso z pohľadu hmotného práva aj dôvodom nesprávneho právneho posúdenia bez toho, žeby tieto dve roviny procesnej činnosti bolo možné vždy striktne oddeliť.“.

13. Odmietnutie dovolania bez meritórneho preskúmania námietok je podľa sťažovateľa potrebné považovať za odmietnutie spravodlivosti. Z ústavnoprávneho hľadiska ide o porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

14. K namietanému porušeniu čl. 49 ústavy sťažovateľ poukazuje na právne závery ústavného súdu v uznesení sp. zn. III. ÚS 61/2001, podľa ktorého z princípu vyjadreného v čl. 49 ústavy vyplýva „subjektívne právo osoby, aby mohla byť trestne postihnutá spôsobom ustanoveným zákonodarcom len za konanie, ktoré ustanoví ako trestný čin iba zákonodarca.“. Z uvedeného vyplýva úloha pre orgán štátu podieľajúci sa na trestnom konaní, aby posúdil v procese zisťovania a právneho hodnotenia skutkového deja, či správanie osoby sa zhoduje so všetkými znakmi trestnej činnosti zákonodarcom určenými v zákone ako trestný čin.

15. Podľa sťažovateľa z odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov *«nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi o naplnení obligatórneho pojmového znaku „vedenia iného do omylu“ skutkovej podstaty trestného činu podvodu, z ktorého bol sťažovateľ uznaný za vinného, na strane druhej. Právne závery všeobecných súdov k obligatórnemu pojmovému znaku sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdnych rozhodnutí nevyplývajú, a preto treba tieto rozhodnutia považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1, čl. 49 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.»*.

16. Sťažovateľ tiež poukazuje na nález sp. zn. I. ÚS 402/08, v ktorom ústavný súd uviedol, že trestnoprávnu kvalifikáciu určitého konania, ktoré má súkromnoprávny základ, je treba považovať za *ultima ratio*. V právnom štáte je neprípustné, aby prostriedky trestnej

represie slúžili na uspokojovanie subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy, ak nie sú okrem toho splnené všetky predpoklady vzniku trestno-právnej zodpovednosti. Podľa sťažovateľa v jeho trestnej veci sú splnené predpoklady vyjadrené v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 402/08, t. j. orgány činné v trestnom konaní a všeobecné súdy bez splnenia všetkých predpokladov vzniku trestno-právnej zodpovednosti „použili voči sťažovateľovi prostriedky trestnej represie na uspokojenie subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy.“. Sťažovateľ napokon v záverečnom zhrnutí tvrdí, že konajúce súdy «jednostranným vyhodnotením skutkového stavu, ktorý po formalistickom výklade obligatórnych znakov „uvedenia do omylu“ skutkovej podstaty trestného činu podvodu pod tento subsumovali, svojím postupom porušili základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 49 ústavy a tiež právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.».

17. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„... Základné práva (sťažovateľa) ... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy... právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. augusta 2019 sp. zn.: 4 Tdo 14/2019, porušené boli.

... zrušuje Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. augusta 2019 sp. zn.: 4 Tdo 14/2019 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

... prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby prepustil (sťažovateľa)... neodkladne z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu.

... Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 350,33 €... ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

18. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

21. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

22. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

23. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

24. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať tiež na svoju judikatúru, v zmysle ktorej rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

27. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

28. Ustanovenie čl. 49 ústavy vyjadruje jeden z princípov právneho štátu, požiadavku zákonnosti v trestnom práve a vymedzuje podmienky trestnej zodpovednosti a požiadavku presného zákonného vymedzenia druhu a intenzity trestných sankcií. Podľa ustanovenia tohto článku len Národná rada Slovenskej republiky môže zákonom ustanoviť, čo je trestný čin, aké sú podmienky trestnej zodpovednosti a aký trest a za akých podmienok je možné za spáchanie trestného činu uložiť. Trestný zákon musí obsahovať uzavretý katalóg trestných činov a uzavretý katalóg trestov a súčasne zákaz analógie v neprospech páchatel'a, čím štát stanovuje zákonné limity pre obmedzenie základných práv a slobôd občanov (I. ÚS 313/06, II. ÚS 241/06, II. ÚS 642/2013).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K vymedzeniu predmetu konania

29. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

30. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

31. Vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, je zjavné, že sťažovateľ – zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom – namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 49 ústavy a porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 14/2019 a jeho uznesením zo 14. augusta 2019. Ústavný súd preto preskúmal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rozsahu vymedzenom v jej petite.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 49 ústavy a porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením zo 14. augusta 2019

32. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. V odôvodnení poukázal na dovoláciu argumentáciu sťažovateľa, vyjadrenia prokurátora a poškodeného. Najvyšší súd poukázal na povahu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktoré slúži k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávných väd. Obsahovo vymedzil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom uviedol, že v rámci tohto dovolacieho dôvodu sťažovateľ namietal, že okresný súd aktívne zasahoval do dokazovania, čím porušil zásadu kontradiktórnosti konania a nevysporiadal sa so zásadnými námietkami obhajoby.

33. Najvyšší súd následne poukázal *„na ustanovenie § 2 ods. 11, veta prvá Tr. por., podľa ktorého súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhl. Trestný poriadok upravuje kontradiktórnosť konania pred súdom, ktorého podstatou je skutočnosť, že aktivita pri dokazovaní je v súdnom konaní na stranách. Ustanovenie § 2 ods. 11 Tr. por. však zabezpečuje, aby mohol do dokazovania iniciatívne zasiahnuť aj súd, a to aj prostredníctvom dôkazov, ktoré strany nenavrhl. Nemôže však sám z vlastnej iniciatívy nahrádzať celú aktivitu pri dokazovaní.*

V danom prípade súd odstraňoval rozpory vo výpovediach nepatrnej časti svedkov, v porovnaní s ich celkovým počtom, pričom ani nešlo o svedkov, na výpovediach ktorých by bol postavený výrok o vine obvineného. Ako správne poukázal prokurátor vo svojom vyjadrení, išlo o spresňovanie výpovede svedkov a aj bez aktivity súdu, by zostal samotný dôkazný stav nezmenený.

Pokiaľ obvinený porušenie práva na obhajobu dôvodil tým, že súdy sa nedostatočne vysporiadali so zásadnými námietkami obhajoby a bolo porušené právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, najvyšší súd poznamenáva, že neakceptovanie obhajobných tvrdení (obhajoby obvineného ako celku), nezodpovedá uvedenému dovolaciemu dôvodu a pripomína, že dovolací súd nemôže skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky), a teda nemôže opätovne prehodnocovať závery o tom, ako sa súdy nižších stupňov vysporiadali s obhajobou obvineného v rámci postupu podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Z obvineným uvádzaných skutočností najvyšší súd nezistil, že v danom prípade by došlo k porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom a poukazuje aj na to, že predovšetkým prvostupňový súd a čiastočne aj odvolací súd v odôvodnení svojich rozhodnutí podrobne uviedli, ktoré skutočnosti vzali za dokázané, o ktoré dôkazy opreli svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa spravovali pri ich hodnotení. Z odôvodnenia súdu prvého stupňa je zrejmé, ako sa tento súd vyrovnal s obhajobou obvineného...“.

34. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd zdôraznil, že v rámci neho nemožno namietať nesprávne skutkové zistenia, teda k zistenému skutkovému stavu vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku možno uplatňovať iba námietky právneho charakteru, a nie skutkové námietky (napr. smerujúce proti skutkovým zisteniam, proti rozsahu vykonaného dokazovania, proti hodnoteniu dôkazov súdmi nižšej inštancie a pod.). Najvyšší súd následne dospel k právnemu záveru, že námietky sťažovateľa *«sú nepochybne skutkové, ktoré vecne nezodpovedajú nielen obvineným označenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ale ani žiadnemu z ďalších dôvodov dovolania uvedených v odseku 1 tohto ustanovenia. Námietky skutkovej povahy sú totiž uplatniteľné iba v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Tr. por., kedy je osobou oprávnenou na podanie dovolania výlučne minister spravodlivosti. Dovolací súd sa preto týmito skutkovými námietkami obvineného nezaoberal (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 14/2015).*

Pre dovolací súd je rozhodujúce skutkové zistenie, podľa ktorého [REDAKOVANÉ] spáchal trestný čin tak, ako je to uvedené v rozsudku okresného súdu. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá i právny záver vyjadrený v posúdení jeho konania ako obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. Použitú právnu kvalifikáciu podľa citovaných ustanovení odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu.

Žiada sa uviesť, že skutočnosť, že z obchodu s cukrom, na ktorom bol zainteresovaný svojou účasťou aj obvinený, profitovali „primerane“ obchodné spoločnosti jemu blízke, nie je problémom etickým, ako to uviedol v dovolaní. Obvinený, majúci vedomosti

a informácie súvisiace s výkonom jeho práce, uviedol do omylu pracovníkov správy štátnych hmotných rezerv práve tým, že predstieral isté skutočnosti, ktoré neboli v súlade s reálnym stavom, keď predložil výsledky prieskumu trhu, ktoré nepravdivo preukazovali, že slovenský trh nedisponuje požadovaným množstvom cukru a následne sa obchod zrealizoval na [REDAKOVANÉ] za kótovanú cenu, ktorá de facto bola umelo vytvorená obvineným, (keďže sám už predtým zabezpečil nákup cukru pre spoločnosti jemu spriaznené za výhodné sumy). Ako správne konštatoval aj okresný súd, z chronologického prehľadu jednotlivých aktivít obvineného, ich postupností, času uskutočnenia jednotlivých krokov, až po záverečnú realizáciu reťazca prevodu nakúpeného cukru s jeho finálnym dodaním nepochybne vyplýva záver, že konanie bolo zo strany obvineného účelové a premyslené, v snahe vylákať zisk pre spoločnosti, na ktorých mal vlastný záujem.».

35. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého uznesenia, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd sa so všetkými námietkami sťažovateľa uplatnenými v podanom dovolaní náležite vysporiadal a riadne vysvetlil dôvody na jeho odmietnutie. Odpoveď najvyššieho súdu na vymedzené dovolacie námietky sťažovateľa ústavný súd považuje za vyčerpávajúcu, bez zjavných logických protirečení, zodpovedajúcu kritériám pre riadne odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu a zároveň súladnú s podstatou a zmyslom aplikovaných právnych noriem [predovšetkým § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku].

36. K námietke porušenia práva na obhajobu zásadným spôsobom najvyšší súd poukázal na podstatu uvedeného dovolacieho dôvodu. Uviedol, že zásada kontradiktórnosti konania má prípustné výnimky, jednu z ktorých predstavuje možnosť súdu vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhlí v zmysle § 2 ods. 11 Trestného poriadku. V rámci tohto postupu konajúci súd odstraňoval rozpory niekoľkých svedkov, ktorých výpovede neboli kľúčové pre rozhodnutie o vine sťažovateľa. Týmto postupom zároveň nenahrádzal primárnu aktivitu strán pri dokazovaní. Najvyšší súd po vyhodnotení rozsahu a povahy činnosti konajúceho súdu dospel k záveru, že tento aplikoval § 2 ods. 11 Trestného poriadku v súlade s jeho zmyslom a účelom, čím nedošlo k neprípustnému odklonu od konradiktórneho vedenia konania. Následne najvyšší súd konštatoval, že samotné

neakceptovanie argumentov obhajoby nepredstavuje naplnenie príslušného dovolacieho dôvodu.

37. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, najvyšší súd dospel k záveru, že dovolacie námietky sťažovateľa nenapĺňajú tento dovolací dôvod, keďže smerujú k skutkovým zisteniam, úplnosti zistenia skutku a hodnoteniu dôkazov. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti s poukazom na svoju dovolaciu argumentáciu v tomto kontexte argumentoval, že nebol naplnený zákonný znak podvodu „vedenie do omylu“, pričom poukazyval na to, že nemal právny vzťah k poškodenému, nemal ani zodpovednosť za poskytnutie pravdivých údajov týkajúcich sa ceny kupovanej komodity (cukru) a prípadne ani jeho dostupnosti na území Slovenskej republiky. Svoje konanie považoval za štandardnú obchodnú (komerčnú) aktivitu. Obdobne namietal, že poškodený zanedbal povinnú mieru opatrnosti, neoveril si pravdivosť a hodnovernosť sťažovateľom poskytnutých informácií a vydal príkaz na obstaranie komodity.

38. Sťažovateľ teda v rámci svojej obhajoby tvrdil neexistenciu právneho vzťahu k poškodenému a neexistenciu právnej zodpovednosti za pravdivosť a úplnosť uvádzaných údajov. Poškodený vo svojom vyjadrení namietal uvedenú skutočnosť a poukazyval na to, že sťažovateľ bol predsedom predstavenstva v obchodnej spoločnosti, ktorej jediným akcionárom a zriaďovateľom bol sám poškodený. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach (napr. sp. zn. 3 Tdo 15/2014) uviedol, že povinnú mieru opatrnosti je potrebné posudzovať v kontexte konkrétnej situácie toho-ktorého prípadu (t. j. konkrétnych okolností prípadu, pozn.) a je potrebné zohľadniť osobu poškodeného (jeho vek, životné skúsenosti, postavenie v spoločnosti a pod.). Obdobnú argumentáciu uvádza aj sťažovateľ, ktorý poukazuje na predmet činnosti poškodeného, z ktorého priamo vyplýva nákup určitých komodít a nevyhnutne aj zisťovanie ich ceny a dostupnosti. Uvedená polemika o existencii určitého právneho vzťahu a existencii zodpovednosti za poskytnutie pravdivých a úplných informácií, prípadne polemika o postavení poškodeného a z toho vyplývajúci rozsah povinnej miery opatrnosti je polemikou o skutkových okolnostiach (k tomu tiež bod 12 tohto odôvodnenia). Z tohto pohľadu nemožno právny záver najvyššieho súdu

o tom, že nebol daný ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, považovať za arbitrárny.

39. Ak najvyšší súd nezistil danosť ani jedného z dôvodov uplatnených sťažovateľom v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku, nemožno mu vytknúť ako nesprávny ani procesný postup podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, ktorým dovolanie sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu odmietol. Z tohto pohľadu nemožno akceptovať ani námietku sťažovateľa v tomto smere.

40. Keďže právne závery najvyššieho súdu v napadnutom uznesení ústavný súd považoval za ústavne akceptovateľné, neprichádza do úvahy, aby postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením zo 14. augusta 2019 došlo k porušeniu čl. 49 ústavy.

41. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

42. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu